

2019 FEBR 19.

34424

KESZTHELYI POLGÁRMESTERI HIVATAL 8360 Keszthely, Fő tér 1.	
Iktatva:	2019 FEBR 21.
Ügyiratszám: 11148	2019 Ügyintéző: ME.

JAVASLAT

a keszthelyi ZSINAGÓGA – BIBLIAKERT – TEMETŐ
/települési/tájéegységi/megyei/ külhoni magyarság/
értéktárba történő felvételhez

34424

Bajzik Lajosné

Készítette: Bajzik Lajosné

Hungarikum Klub/ tag

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1./ A javaslatot benyújtó neve: Bajzik Lajosné –Keszthely, Hungarikum Klub

2./ A javaslatot benyújtó személy, vagy kapcsolattartó személy adatai:

Név: Bajzik Lajosné
Levelezési cím: 8360 Keszthely, Rákóczi Ferenc utca 24.
Telefonszám: 30/508-2800
e-mail cím: bnepanni@keszthelynet.hu

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1./ A nemzeti érték megnevezése a keszthelyi ZSINAGÓGA –
BIBLIA-KERT – TEMETŐ

2./ A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

ÉPÍTÉSZETI és KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG

3./ A nemzeti érték fellelhetőségének helye KESZTHELY

4./ Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezi:

TELEPÜLÉSI és MEGYEI

5./ A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

1. sz. melléklet

6./ Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

A keszthelyi zsidó hitközség története szerves része Magyarország és kiemelkedően Keszthely építészeti és kulturális történetének.

7./ A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája:

dr. Sági Károly–Cséby Géza-Goldschmied István: A keszthelyi zsidóság története 1699-1999

Goldschmied István -Szarka Lajos: A keszthelyi zsidóság története 1699-2005

Goldschmied István: „...A kert kisarjasztja veteményeit...” (A keszthelyi Izraelita Hitközség
Bibliai Kertjének kialakítása)

Goldschmied István: Keszthelyi izraelita temető története

Rejtő Gábor - EMIH Keszthelyi Hitközség Elnöke dokumentációi

8./ Mellékletek

1./ Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja

18 db fotó

2./ A Htv.1.§.(1) bek. j) pontjának valószínűsítő dokumentumok, támogatói és ajánló levelek

2. sz. melléklet

Támogatói nyilatkozat – Rejtő Gábor

3. sz. melléklet

Támogatói nyilatkozat – dr. Cséby Géza

3./ A javaslatához és a csatolt saját készítésű fényképek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

4. sz. melléklet

Hozzájárulási nyilatkozat értéktárba történő felvétel javaslatához
és fényképek felhasználásáról /Rejtő Gábor/

JAVASLAT

a keszthelyi ZSINAGÓGA – BIBLIAKERT – TEMETŐ

/települési/tájegységi/megyei/ külhoni magyarság/

értéktárba történő felvételhez

A keszthelyi ZSINAGÓGA (gyülekezőhely) 1780 körül, Hofstadter Kristóf terve alapján, klasszicista stílusban készült, melyet 1852-ben, majd 1894-ben átalakítottak ill. 1995-ben felújítottak. Maga a zsinagóga a legrégebbi előírásoknak megfelelően, a környező talajszintnél mélyebb szinten épült, mellette található az un. imaház. Az épületegyüttes a Goldmark család otthonául szolgáló középkori eredetű, de a barokkban teljesen átépített, Kossuth Lajos utca 22. számú un. „Pethő-ház” arkádíves udvaráról közelíthető meg. Belső tere földszintjén a férfiak ülőhelye, melyet három oldalról vesz körül az öntöttvas oszlopokkal alátámasztott női karzat. A legfontosabb vallási jelkép a zsinagóga keleti falán elhelyezkedő Tóra – szekrény. A Tóra szó a tanítás, a fény jelképe. A tiszteletadás jeleként a zsinagóga falán elhelyezett márványtáblák emlékeztetnek az elhunyt hozzátartozókra. A keszthelyi hitközség története beépült a város történetébe, s mint ilyen szerves része úgy építészeti, mint kultúrtörténetének.

A zsinagóga keleti oldala előtt 2003-ban kialakított Tibériás-tó és körülötte a „BIBLIAKERT” Közép-Európa egyetlen hitközségi tulajdonban lévő biblia kertje. Növényeinek kiválasztásában nemcsak a vallási hagyomány, de az éghajlat viszonyára is figyelemmel kellett lenni. A váltakozó évszakoknak megfelelően kerültek helyükre az egyes növények, s idő multával egyre inkább szemet gyönyörködtetővé vált a kert, mely bibliai és botanikai ismereteket nyújt az érdeklődőknek, s nem kis mértékben díszíti, gazdagítja városunk kulturális értékeit.

A zsidó TEMETŐKBEN járni olyan, mint belépni egy hatalmas, ősi krónikába. Sorokban a sírok, szegély a fal, mely a holtak birodalmát elválaszt az élők zajos világától. A keszthelyi zsidó temető legrégebbi síremlékén az 5519-es évszám /1759./ szerepel, mely arra enged következtetni, hogy ez időtől kezdve a zsidó vallás előírásai szerint történtek a temetések. Maga a temető 1894-től ill. 1907-től – gróf Festetics Taszilo által – adományként került a hitközség tulajdonába. A temetőkbén meghatározott rend szerint sorakoznak a sírok, tájolásuk kelet-nyugati irányú. A meglátogatott sírra kavicsot helyeznek, mely az „élettelenség” szimbóluma, de visszavezethető ez a szokás a sivatagi talajviszonyokra is, ami a növényesegény területre utal.

A keszthelyi zsidó hitközség - a jelenben a budapesti EMIH-hez (Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség) tartozik - építészete, hagyományt őrző kultúrája szerves része Magyarország és kiemelkedően Keszthely építészeti és kulturális történetének. Érdemes és méltó a települési és megyei értéktárba történő felvételre!

Keszthely, 2019. február 19.

Bajzik Lajosné

javaslattevő

8. sz. Melléklet

1./ Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fénykép dokumentációja

Az 1894-ben átalakított izraelita templom
(balról a kántor, jobbról a rabbi lakása)

A zsinagóga mai állapotában

2019. január 31. A zsinagóga homlokzata

Bejárat kapu és ajtó

Az 1970-es évek elején felállított emlékmű

Vészorszak mementója

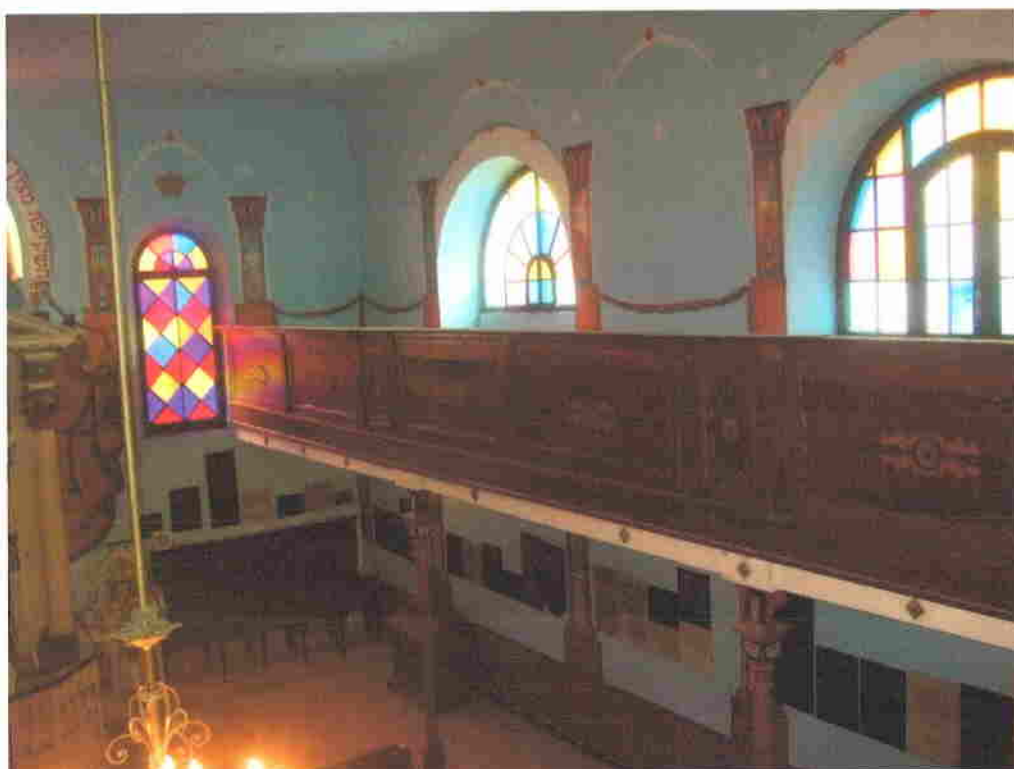

Emlékező márványablák

A keszthelyi zsinagóga enteriőrje a női karzatról

„Tibérias-tó” és „forrása”

A bibliai, botanikai kert növényei:

Európai ciprus

Gránátalma

Csipkerózsa

Füge/fa

Közönséges keskenylevelű olajfa

A keszthelyi izraelita temető ravatalozója

Meghatározott rend.....

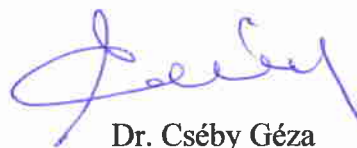
3. sz. melléklet

TÁMOGATÓI ÉS BELEEGYZŐ NYILATKOZAT

Alulírott Dr. Cséby Géza író, költő, műfordító, irodalomtörténész, művelődéskutató nyilatkozom, hogy Bajzik Lajosné (Hungarikum Klub) által, a keszthelyi ZSINAGÓGA – BIBLIA-KERT – TEMETŐ **NEMZETI ÉRTÉK** megnevezéssel, kulturális örökség szakterületi kategóriában, a települési és megyei értéktárba történő felvételre benyújtott javaslatát támogatom.

A keszthelyi zsidó hitközség építésze, hagyományt őrző kultúrája szerves része Magyarország és kiemelkedően Keszthely építészeti és kulturális történetének.

Keszthely, 2019. 02. 19.

Dr. Cséby Géza

8360 Keszthely, Kastély u. 18.

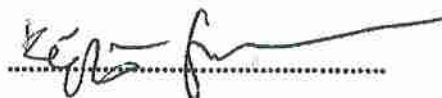
3.sz. melléklet

TÁMOGATÓ, ÉS BELEEGYZŐ NYILATKOZAT

Rejtő Gábor az EMIH Keszthelyi Hitközség Elnöke nyilatkozom, hogy Bajzik Lajosné (Hungarikum Klub) által a keszthelyi ZSINAGÓGA – BIBLIAI KERT – TEMETŐ **NEMZETI ÉRTÉK** megnevezéssel, kulturális örökség szakterületi kategóriában, a települési és megyei értéktárba történő felvételére benyújtott javaslatát támogatom.

A keszthelyi zsidó hitközség építészete, hagyományt őrző kultúrája szerves része a Magyarország és kiemelkedően Keszthely építészeti, és kulturális történetének.

Keszthely, 2019. 02. 19.

Rejtő Gábor

4.sz. MELLÉKLET

NYILATKOZAT

Alulírott Rejtő Gábor az EMIH Keszthelyi Hitközség Elnöke nyilatkozom,

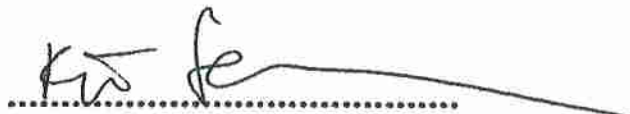
hogy Bajzik Lajosné (Hungarikum Klub) által a keszthelyi ZSINAGÓGA

- BIBLIA KERT – TEMETŐ települési/megyei értéktárba történő felvétel

javaslatához a rendelkezésre bocsátott fényképek felhasználásához hozzájárulok,

s egyben kijelentem, hogy a fotók szerzői jogával jogosult vagyok rendelkezni.

Keszthely, 2019. 02. 19. ....

Rejtő Gábor